Europska unija već se teško nosi s pregovorima o svom dosad najvećem dugogodišnjem proračunu, krpanjem goleme financijske rupe za Ukrajinu i geopolitičkim pritiskom SAD-a i Kine, a sada joj prijeti i paraliza zbog unutarnjih političkih sukoba u zemljama koje zajedno čine oko 60 posto njezina BDP-a i stanovništva, piše Politico.

"Svi su shvaćali da moramo postići … politički dogovor do kraja godine", rekao je ciparski predsjednik Nikos Hristodulides u razgovoru za Politico na marginama prošlotjednog sastanka Europskog vijeća, govoreći o napetim pregovorima o proračunu bloka.

"No španjolski izbori znače da to više neće biti moguće", dodao je. A sljedeće godine „na red dolaze Francuska, Italija" i druge zemlje koje izlaze na birališta, istaknuo je Hristodoulides, predviđajući još veće komplikacije.

Europska unija nalazi se pred dilemom bez presedana: njezina četiri najveća gospodarstva ulaze u razdoblje izbora ili političkih previranja, što bi moglo ozbiljno ugroziti njezinu sposobnost da bilo što postigne.

Španjolska idući mjesec izlazi na birališta, a desni centar i krajnja desnica na putu su preuzimanja vlasti.

Francuska mijenja predsjednika u travnju iduće godine, a ankete daju prednost predvodnici krajnje desnice Marine Le Pen.

Alternativa za Njemačku (AfD) u usponu je, što dovodi u pitanje kancelarski mandat Friedricha Merza.

Talijanska premijerka Giorgija Meloni i njezina vlada, koja se neobično dugo drži na vlasti, također idu na izbore 2027. godine.

Posljedice već postaju jasne.

Prošlotjedni samit EU-a ponudio je rani uvid u ono što slijedi. Nakon dva dana razgovora, čelnici nisu uspjeli postići napredak u vezi s proračunom od dva bilijuna eura te su se umjesto toga zapleli u neočekivano oštru raspravu o energetskoj politici.

U zaključcima samita zamjetno je izostavljeno bilo kakvo spominjanje postizanja konsenzusa o proračunu prije kraja godine. Države članice oduprle su nastojanju predsjednika Europskog vijeća Antonija Coste da se rok za dogovor postavi za kraj 2026. godine, iako su za studeni i prosinac predviđeni novi samiti.

Ako ti sastanci ne dovedu do dogovora, već ionako teški pregovori protegnut će se u 2027. godinu, u kojoj će ih izborne borbe vjerojatno još više opterećivati, a vlade bi mogle biti manje sklone kompromisima potrebnim za postizanje dogovora.

Trostruki napad

Paraliza koje se Bruxelles pribojava dok se europski izborni ciklus zahuktava već počinje

Phoca PDF

uzimati maha, a prošlotjedni je samit pokazao koliko je teško postići kompromise.

Umjesto postizanja velikih dogovora (dogovor Francuske i Njemačke o automobilima bio je jedina iznimka), čelnici su iskoristili sastanak kako bi se dublje ukopali u svoje pozicije i izborili taktičke prednosti nad suparničkim taborima.

Pesimizam je bio opipljiv, prema riječima šestero neimenovanih diplomata i dužnosnika s kojima je Politico razgovarao. Nekoliko ih je upozorilo da Europsku uniju u mjesecima koji dolaze očekuju snažni otpori.

„Iduće godine bit će još gore", rekao je jedan visoki diplomat EU-a.

„Točno je, zbog ovog izbornog kalendara … iduće godine bit će mnogo teže u državama članicama i u Europskom parlamentu", rekla je socijaldemokratska zastupnica u Europskom parlamentu Carla Tavares, suizvjestiteljica za pregovore o proračunu.

Unutarnja slabost Europske unije teško da je mogla doći u gore vrijeme. Od američkog predsjednika Donalda Trumpa koji podriva transatlantski savez do sve veće trgovinske neravnoteže s Kinom, EU se suočava sa sve većim geopolitičkim i gospodarskim pritiscima na više strana.

„Traže našu razjedinjenost. Žele našu razjedinjenost", rekao je belgijski premijer Bart De Wever novinarima na kasnonoćnom brifingu tijekom samita, referirajući se na zemlje istočno i zapadno od Bruxellesa, ali ne spominjući imena.

Bivši litavski ministar vanjskih poslova Gabrielius Landsbergis, sada gostujući znanstveni suradnik na Sveučilištu Stanford, bio je manje suzdržan. „Sada smo pod napadom s triju strana: iz SAD-a, Rusije i Kine", rekao je.

Washington preispituje stara savezništva koja su desetljećima bila temelj europske sigurnosti.

Moskva vodi hibridni rat diljem Europe, od kibernetičkih napada i sabotaža do pokušaja napada dronom na zračnu luku u Leipzigu za koji je Berlin okrivio Kremlj.

Peking pojačava stisak nad ključnim opskrbnim lancima i preplavljuje europska tržišta jeftinim izvozom.

Tu je i problem Ukrajine. Zemlja se suočava s proračunskim manjkom od 30 do 35 milijardi američkih dolara iduće godine, prema Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), a Rusija napada njezinu energetsku infrastrukturu uoči surove zime. I to unatoč 90 milijardi eura oko kojih se Europska unija već dogovorila prošle godine.

Landsbergis je rekao da mjeseci koji dolaze izgledaju „izuzetno loše" za Kijev. „Sve pada na europska leđa", rekao je.

Ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenskij zvučao je na samitu mračno, rekavši novinarima da će, padne li Ukrajina, 20 milijuna Ukrajinaca preplaviti EU. „Rusija nas ubija", rekao je. „Ne žele

Phoca PDF

stati."

Jedno od rješenja za financijske probleme Ukrajine moglo bi biti 200 milijardi eura ruske imovine koja je na neodređeno vrijeme blokirana u financijskom depozitoriju Euroclearu sa sjedištem u Bruxellesu. No nema naznaka da će EU pronaći zajednički jezik ni na tom polju, s obzirom na to da Belgija, koja je uložila veto na prijašnje pokušaje korištenja ruske imovine za pomoć Ukrajini, i dalje ne želi popustiti.

„Ništa se nije promijenilo", rekao je švedski premijer Ulf Kristersson.

Koga nazvati?

Problemi Europske unije nadilaze njezin proračun ili pojedinačna politička pitanja. S obzirom na to da je politička budućnost nekoliko najmoćnijih europskih čelnika pod znakom pitanja, Bruxelles riskira gubitak stabilnih saveza i iskusnih lidera potrebnih za postizanje kompromisa.

„Sada imamo Europu bez jasnog vođe", ustvrdio je drugi diplomat EU-a. Predsjednica Europske komisije Ursula „von der Leyen jest moćna. Ali nemamo Merkel ili Mitterranda."

Francuski predsjednik Emmanuel Macron prema ustavu ne može služiti treći uzastopni mandat i morat će potražiti novi dom nakon odlaska iz Elizejske palače u travnju. Tijekom rasprave iza zatvorenih vrata na prošlotjednom samitu, Macron je priznao da neće imati politički mandat za potpisivanje dogovora o proračunu u svojim posljednjim mjesecima na vlasti, rekla su četiri europska diplomata.

Španjolski premijer Pedro Sanchez na putu je poraza nakon osam godina na vlasti, pokazuju ankete. Španjolci će glasati 29. studenoga, što znači da će Sanchez biti u punom izbornom zamahu tijekom sastanaka čelnika EU-a 13. i 26. studenoga.

Costa, koji naglašava potrebu da se postigne dogovor o proračunu EU-a do kraja 2026. kako bi bio spreman do 2028. godine, umanjio je strahove da bi sljedeći val izbora u EU-u mogao stati na put.

„Živimo u 27 demokracija", rekao je u petak. „Manje-više svakog mjeseca imamo jedne izbore. Kada bi se sve vrtjelo oko izbora, nikada ne bismo mogli dogovoriti novi proračun."

Neovisno o rezultatu, ne očekuje se da će Madrid sastaviti vladu prije siječnja, što bi moglo poremetiti pregovore o proračunu, prema mišljenju dvaju diplomata EU-a.

Nitko ne može znati koliko je njemačkom kancelaru Merzu još ostalo vremena na dužnosti. Iako sljedeći savezni izbori nisu predviđeni do 2029. godine, jačanje AfD-a i pad Merzove popularnosti otežavaju procjenu koliko bi mogao biti spreman na kompromis.

I Italiju čekaju izbori u listopadu 2027. godine. Drugi diplomat EU-a rekao je kako ne očekuje da će Meloni čekati toliko dugo. Smatra da bi mogla raspisati izbore mnogo ranije.

Visoki dužnosnik EU-a rekao je da bi u siječnju mogao biti povoljan trenutak da se proračun

Phoca PDF

privede kraju. To bi mogla biti posljednja prilika za postizanje dogovora prije nego što europska politička previranja učine postizanje kompromisa još težim. (Hina)

Phoca PDF